

Monika Szczęsna-Marek
1 rok Niestacjonarnych Studiów Doktoranckich

Słowa kluczowe: innowacje, innowacyjność, gospodarka oparta na wiedzy, polityka innowacyjna, działalność badawczo – rozwojowa, Unia Europejska

ROZWÓJ POLITYKI WSPIERANIA INNOWACJI UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE NOWEJ PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020

Wstęp

Unia Europejska uznawana jest za jeden z najbogatszych regionów na świecie i kluczowym priorytetem prowadzonej polityki w zakresie badań i rozwoju technologicznego jest utrzymanie tego obszaru jako wiodącej gospodarki opartej na wiedzy. W związku z tym, iż w dobie globalnej i rosnącej rywalizacji zrównoważony wzrost gospodarczy oraz dobrobyt obywateli i ogółu społeczeństwa są zdeterminowane zdolnością gospodarek regionalnych do zmian i innowacji to obecnie w ramach Unii planuje się zintensyfikować wysiłki w celu stworzenia środowiska sprzyjającego innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej. Innowacyjność jest czynnikiem decydującym o przewadze konkurencyjnej na rynku europejskim. Innowacje wpływają na kierunki i tempo rozwoju ekonomicznego oraz na kształt i zakres współpracy między krajami członkowskimi, regionami i przedsiębiorstwami europejskimi. Gorzej rozwinięte regiony europejskie wymagają nadal wsparcia, nie tylko w celu zmniejszenia ich bieżących problemów regionalnych, ale również zwiększenia efektywności w zakresie wprowadzania i rozwijania innowacji. Unia Europejska za cel główny polityki innowacyjnej w kontekście planowanej nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020 uznaje fakt, iż Europa musi stać się bardziej innowacyjna, szybciej reagować na zmieniające się warunki rynkowe, preferencje konsumentów oraz kształtować społeczeństwo oraz gospodarkę przyjazne dla innowacji i tym samym umocnić działania wspierania innowacji na poziomie regionalnym.

Celem artykułu jest przedstawienie genezy oraz ewolucji polityki innowacyjnej Unii Europejskiej, zmieniające się tendencje w zakresie udostępnianych środków finansowych w ramach unijnego budżetu oraz wyznaczenie przyszłych kierunków w obszarze finansowania działalności naukowo – badawczej i innowacji w oparciu o perspektywę finansową 2014 – 2020. Tym samym prześledzenie jej początków i rozwoju umożliwi

zrozumienie jej obecnego kształtu i prób zmierzających do udoskonalenia opisywanego obszaru.

1. Kształtowanie się struktur zarządzania innowacjami w Unii Europejskiej

Ranking innowacyjności Komisji Europejskiej „Innovation Union Scoreboard 2013”³⁶², który zamieszcza dane dotyczące średniej innowacyjności, wykazuje, iż istnieją różnice w poziomie innowacyjności obszarów oraz utrzymująca się przepaść w porównaniu z najważniejszymi konkurentami Unii na arenie światowej Stanów Zjednoczonych i Japonii. Analizowane państwa zostały podzielone na 4 grupy (tabela nr 1). Okazało się także, że pomimo utrzymującego się kryzysu gospodarczego kraje najbardziej innowacyjne umocniły swoją pozycję, jednakże pozostałe nie odnotowały takiego postępu. Prowadzi to do ogólnego stwierdzenia, iż wyniki w dziedzinie inwestycji w innowacje w krajach UE uległy poprawie przy jednoczesnym występowaniu pogłębiającego się zróżnicowania w tej materii między państwami członkowskimi. Niewątpliwie jedną z naczelných przyczyn występujących nierówności jest poziom rozwoju społeczno-gospodarczego danego kraju, jego struktury gospodarczej i realizowanych strategii.

Kwestia innowacyjności różnorodnie ujmowana w literaturze wpisuje się w definicję szeroko rozumianej polityki innowacyjnej stanowiącej połączenie elementów polityki naukowej i polityki technologicznej, której grupę odbiorców stanowią wszystkie podmioty zaangażowane w tworzenie, rozpowszechnianie i stosowanie nowej wiedzy. Celem nadrzędnym polityki innowacyjnej jest wspieranie innowacyjności gospodarki, tzn. niesienie pomocy we wprowadzaniu nowych produktów, usług, procesów technologicznych i technik zarządzania³⁶³. Dlatego polityka innowacyjna Unii Europejskiej skłania się ku tworzeniu sprzyjających warunków wspierania rozwoju dziedzin wysokich technologii, a przez to konkurencyjności gospodarki.

Do 1974 r. wsparcie na badania i rozwój we Wspólnotach Europejskich ograniczało się jedynie do kilku obszarów B+R (sektorów: węgla i stali oraz energii atomowej). Później powstało określenie wspólnej polityki w dziedzinie nauki i technologii, czy wspólnej polityki badawczo-rozwojowej. Członkowie Wspólnot uczestniczyli też w programach typu

---

³⁶² *Innovation Union Scoreboard 2013*, European Commission, <http://ec.europa.eu/>.

³⁶³ E. Stawasz, *Innowacje a mała firma*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999, s. 139 – 140.

EUREKA, COST, ESA czy CERN ukierunkowanych na współpracę z krajami trzecimi³⁶⁴.

Tabela nr 1

Liderzy innowacji

Grupa	Wskaźnik wzrostu 2008-2012 ³⁶⁵	Liderzy wzrostu poziomu innowacyjności	Kraje o umiarkowanym wzroście poziomu innowacyjności	Kraje o niskiej dynamice wzrostu poziomu innowacyjności
Liderzy innowacji	1.8%	Dania (2.7%)	Finlandia (1.9%), Niemcy (1.8%)	Szwecja (0.6%)
Kraje doganiające liderów	1.9%	Estonia (7.1%) Słowenia (4.1%)	Holandia(2.7%) Francja (1.8%) Wielka Brytania (1.2%) Belgia (1.1%) Luksemburg (0.7%) Austria(0.7%) Irlandia (0.7%)	Cypr (-0.7%)
Umiarkowani innowatorzy	2.1%	Litwa (5.0%)	Malta (3.3%) Słowacja (3.3%) Włochy (2.7%) Czechy (2.6%) Portugalia (1.7%) Węgry (1.4%) Hiszpania (0.9%)	Grecja (-1.7%)
Kraje osiągające skromne wyniki w zakresie innowacyjności	1.7%	Łotwa (4,4%)	Rumunia (1.2%) Bułgaria(0.6%)	Polska (0.4%)

Źródło: *Innovation Union Scoreboard 2013*.

W Traktacie z Maastricht z 1992 r. zaakcentowano ścisłą koordynację badań naukowych w państwach członkowskich i uznano je za priorytetowe w zakresie stosowania instrumentów wspomagających konkurencyjność Unii jako całości. Pierwszym dokumentem zmierzającym do ustalenia wspólnych ram dla koncepcji proinnowacyjnych w krajach członkowskich był Pierwszy Plan Działań w zakresie Innowacji w Europie³⁶⁶ ogłoszony przez Komisję Europejską w 1997 r. i wyznaczający obszary rozwijania kultury innowacyjnej, stworzenia podstaw działań na rzecz innowacji i skuteczniejszych sposobów upowszechniania

³⁶⁴ Z. Wysockińska, J. Witkowska, *Integracja europejska. Dostosowania w Polsce w dziedzinie polityk*, PWE, Warszawa 2004, s. 188.

³⁶⁵ Jest to wskaźnik złożony, na którego składają się dane dla 24 wskaźników – od minimalnego możliwego do uzyskania wyniku równego 0 do wyniku maksymalnego 1, *Ibid*.

³⁶⁶ *The First Action Plan for Innovation In Europe*, COM, <http://aei.pitt.edu/>, 1996.

innowacji³⁶⁷ oraz powstała na jego fundamencie baza danych i analiz polityk innowacyjnych na poziomie wspólnotowym i narodowym tzw. Trend Chart on Innovation.

1.1. Strategia Lizbońska

Polityka wspierania badań i postępu technologicznego Unii ulegała kolejnym przeobrażeniom. Mając na uwadze nasilającą się globalizację prowadzącą do wzrostu różnic w rozwoju pomiędzy regionami bogatymi a peryferyjnymi, mniejszą zdolność do tworzenia i przyswajania nowych rozwiązań technologicznych, a także rosnącą w siłę amerykańską gospodarkę, Unia Europejska sformułowała w 2000 r. tzw. Strategię Lizbońską opartą na koncepcji Europejskiego Obszaru Badawczego jako obszaru bez granic ukierunkowanego na bliską współpracę ośrodków naukowych, także z USA³⁶⁸. Zgodnie z jej założeniami należy przedsięwziąć środki zmierzające do uczynienia z Europy najbardziej dynamicznej i konkurencyjnej gospodarki świata, opartej na wiedzy, oraz stworzenia w Europie społeczeństwa informacyjnego do 2010 r. W tym celu proponowano znacząco zwiększyć nakłady na naukę badania i rozwój (co najmniej 3% PKB do 2010 r., skąd 2/3 środków pochodziłoby z sektora prywatnego), jak podkreślono podczas szczytu Rady Europejskiej w Barcelonie w 2002 r.³⁶⁹.

Niewątpliwie bardzo użytecznym narzędziem finansowania polityki innowacyjnej okazały się unijne programy pomocowe udostępnione w latach 2004-2006, gdzie środki unijne były skierowane na formułowanie regionalnych strategii rozwojowych, czyli wytycznych wskazujących na potrzeby i możliwości rozwojowe w zakresie innowacyjności, a z drugiej strony formułujących narzędzie niezbędne do ich zaspokojenia. Zgodnie z szacunkami Komisji Europejskiej poziom inwestycji innowacyjnych z funduszy strukturalnych w latach 2000–2006 wyniósł około 11% całkowitej alokacji wyodrębnionej w ramach Europejskiej Polityki Spójności, tj. 25,502 mln EUR³⁷⁰.

1.2. Innowacyjność po 2005 r.

Krytyka stopnia realizacji założeń strategii, zwłaszcza zbyt ogólnego potraktowania działań innowacyjnych, doprowadziła do jej rewizji i opracowania jej nowej wersji: Strategii Wzrostu i Zatrudnienia (2005 r.) W ramach odnowionego dokumentu zaakcentowano

---

³⁶⁷ *Ibid.*

³⁶⁸ Z. Wysokińska, J. Witkowska, *op.cit.*, s. 188; utworzenie EOB miało nastąpić do 2014 r.

³⁶⁹ *Ibid.*, s. 189; *More research for Europe. Towards 3% of GDP*, COM, <http://ec.europa.eu/>, 2002, s. 499.

³⁷⁰ *Regions delivering innovation through cohesion policy*, 2007, <http://ec.europa.eu/>.

udzielenie pomocy na wsparcie innowacji na szczeblu regionalnym. Powołano także Europejski Instytut Technologiczny, którego zadaniem było rozwijanie zdolności innowacyjnych Unii oraz zwiększenie transferu nowoczesnych rozwiązań do gospodarki. Zwiększoną pulę funduszy zagwarantowano w nowym okresie programowania 2007–2013³⁷¹, co świadczy o niezmiennie wzrastającej roli innowacyjności. Porównanie środków przeznaczonych w perspektywach finansowych 2004-2006 i 2007-2013 obrazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2

Wydatki na innowacyjność w okresach programowania 2007-2013 i 2000-2006

2007 – 2013		
Kategorie budżetowe dotyczące innowacji		Wszystkie kategorie budżetowe
Ilość środków wspólnotowych w ramach Funduszy Strukturalnych (mln €)	% całkowitej alokacji w ramach Europejskiej Polityki Spójności	Ilość środków wspólnotowych w ramach Funduszy Strukturalnych (mln €)
85 198 25	25	342 760
2000-2006		
Ilość środków wspólnotowych w ramach Funduszy Strukturalnych (mln €)	% całkowitej alokacji w ramach Europejskiej Polityki Spójności	Ilość środków wspólnotowych w ramach Funduszy Strukturalnych (mln €)
25 502	11	224 441

Źródło: *Regions delivering innovation through cohesion policy*, 2007.

Obok zwiększającego się zaangażowania polityki spójności w działania innowacyjne europejską politykę innowacji umocniono jeszcze bardziej dzięki siedmioletnim programom: Programowi Ramowemu na rzecz Konkurencyjności i Innowacji (Competitiveness and Innovation Programme, CIP)³⁷² i Siódmego Programu Ramowego w zakresie Badań i Rozwoju Technologicznego (7PR). Pierwszy z nich miał na celu wspieranie rozwoju najbardziej konkurencyjnych badań rozwojowych, drugi z kolei ukierunkowany jest na identyfikowanie i demonstrowanie najlepszych doświadczeń z zakresu innowacji. 7PR jest największym mechanizmem finansowania i kształtowania badań naukowych na poziomie europejskim o budżecie prawie 54 mld EUR³⁷³. Tworzą go cztery programy szczegółowe: Współpraca, Idee, Ludzie, Możliwości. Uzupełnione one są dodatkowym programem szczegółowym, tj. EURATOM, a także działaniami Wspólnotowego Centrum Badawczego (JRC).

Europejska polityka innowacyjna zaczęła stanowić od momentu wprowadzenia programów bardzo istotną sferę aktywności UE. Należy podkreślić, iż wdrażane od 2000 r. instrumenty związane z nią bezpośrednio, jak również z polityką spójności, spowodowały, iż

³⁷¹*The New EU Financial Framework for the period 2007 – 2013*, <http://ec.europa.eu/>.

³⁷² Więcej w K. Kozioł, *Ewolucja polityki innowacyjnej w Unii Europejskiej*, [w:] W. Janasz (red.) *Innowacje w strategii rozwoju organizacji w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 208-209.

³⁷³*Seventh Framework Programme (FP7)*, <http://cordis.europa.eu/>.

tym samym nadana została Wspólnocie nowa dynamika w tym obszarze. Jednakże w obliczu problemu kryzysu gospodarczego zmodyfikowana Strategia Lizbońska okazała się niewystarczająca, aby odpowiednio wcześniej zareagować na niektóre jego przyczyny. Odpowiedzią na nowe wyzwania i zarazem kolejnym krokiem na rzecz wzmocnienia sfery innowacyjności jest nowy okres programowania 2014–2020.

2. Kierunki zmian w zakresie unijnego systemu wspierania innowacyjności w gospodarkach opartych na wiedzy w świetle Wieloletnich Ram Finansowych 2014–2020

Cele strategiczne Strategii Lizbońskiej nie zostały osiągnięte, co potwierdzono ostatecznie w 2010 r. Okazało się, że wydatki na obszar badawczo-rozwojowy nie sięgają nawet 2 % unijnego PKB (zakładano 3 %, a jedynie tylko w Szwecji i Finlandii odnotowano przekroczenie tego pułapu), wydajność pracy rośnie wolniej, a zatrudnienie utrzymało się na poziomie 64%, a nie 70%, tak jak zaplanowano³⁷⁴. Odpowiedzią na fiasko Strategii Lizbońskiej, ale także pogłębienie się kryzysu gospodarczego oraz pojawienie się nowych silnych konkurentów w zakresie inwestowania w nowoczesne technologie Chin i Indii ma być nowa strategia rozwoju Unii Europejskiej – *Europa 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*³⁷⁵.

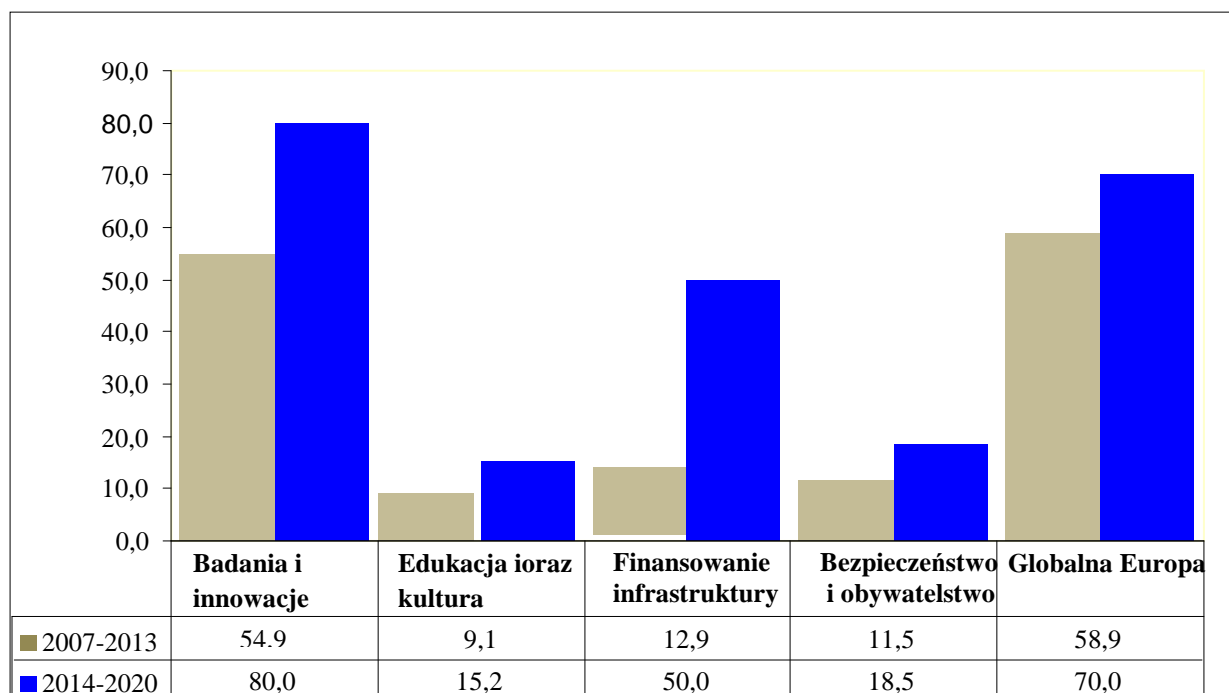
UE przyjęła nowe podejście strategiczne w zakresie innowacji. Inicjatywa przedstawiona przez Komisję w ramach „Strategii Europa 2020” ma na celu poprawę warunków innowacyjności we wszystkich fazach badań i rozwoju. Inicjatywa powinna mieć również pozytywny wpływ na zatrudnienie, rozwój ekologiczny i postęp społeczny w Unii w perspektywie 2014-2020³⁷⁶. Nowe podejście ma na celu przede wszystkim wsparcie innowacji w dziedzinach stanowiących wyzwanie dla społeczeństwa europejskiego, takich jak zmiany klimatu, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo żywności, zdrowie oraz starzenie się społeczeństw europejskich. Europejski budżet finansowania badań i innowacji w latach 2014-2020 będzie rekordowy i wyniesie aż 80 mld EUR, co w porównaniu z poprzednią perspektywą finansową oznacza wyższy poziom kwot o 46% w tej tematyce, co wskazuje się w tabeli nr 3.

---

³⁷⁴W. Janasz, K. Kozioł – Nadolna, *Innowacje w organizacji*, PWE, Warszawa 2011 s. 124.

³⁷⁵*Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM, Bruksela, 2010, [w:] <http://ec.europa.eu/>.

³⁷⁶*Ibid.*

Zakładane kwoty na kluczowe obszary tematyczne w Unii Europejskiej (bln EUR)

Źródło: Komisja Europejska.

Nowy program strategiczny powinien umożliwić Unii Europejskiej osiągnięcie wzrostu: inteligentnego poprzez rozwój wiedzy i innowacji, zrównoważonego w oparciu o bardziej ekologiczną, bardziej efektywną w zarządzaniu zasobami i bardziej konkurencyjną gospodarkę oraz spójnego na rzecz wzrost zatrudnienia, spójności społecznej i terytorialnej. Ponadto zaproponowano 5 celów, które należy osiągnąć najpóźniej do 2020 r.:

- Osiągnięcie wzrostu stopy zatrudnienia z 69 % do 75% osób w wieku od 20 do 64 lat;
- Inwestowanie 3% produktu krajowego brutto (PKB) w badania i rozwój³⁷⁷;
- Zmniejszenie o 20% emisji dwutlenku węgla (o 30%, jeżeli warunki na to pozwolą), wzrost o 20% udziału energii odnawialnej i wzrost o 20% efektywności energetycznej,
- Zmniejszenie odsetka uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10% i zwiększenie z 31 % do 40% liczby absolwentów szkół wyższych;
- Ograniczenie o 25 % liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa, co oznacza zmniejszenie o 20 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem.

W wykonaniu zamierzeń strategii ma pomóc zastosowanie 10 zintegrowanych wytycznych „Europa 2020”, zaakceptowanych przez Radę Europejską w czerwcu 2010 r. i zastępujących 24 wcześniej istniejących wytycznych dotyczących zatrudnienia oraz ogólne

³⁷⁷ Dla porównania w USA wydatki na B+R wynoszą 2,6%, w Japonii 3,2%; W. Janasz (red.), *op.cit.*, s. 94.

wytyczne dotyczące polityki gospodarczej. Ponadto narzędziem monitorującym Rady będą zalecenia polityczne wydawane krajom członkowskim w zakresie spraw gospodarczych oraz budżetowych, a także we wszystkich dziedzinach tematycznych poruszanych przez strategię.

Cele strategiczne powinny być dostosowane do specyfiki i polityk krajowych każdego państwa Unii. Intencją pomysłodawców strategii jest także zaangażowanie parlamentów krajowych, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w realizację programu. Wśród obywateli Europy powinny być prowadzone działania mające na celu podnoszenie świadomości. Nadzór nad postępem realizacji strategii i przedstawienie corocznych sprawozdań, w tym sprawozdań z realizacji programów stabilności i konwergencji będzie prowadzić Komisja Europejska.

2.1. Unia Innowacji

Jedną z siedmiu naczelných inicjatyw przewodnich nowej unijnej strategii gospodarczej 2020 (*flagship initiatives*), które mają przyczynić się osiągnięcia postępu w ramach wyznaczonych priorytetów jest *Unia innowacji*³⁷⁸. Zgodnie z tą koncepcją, promowanie innowacji przełoży się na wzrost gospodarczy i nowe miejsca pracy, a skoordynowane badania naukowe pozwolą skuteczniej walczyć ze zmianami klimatycznymi, poprawią bezpieczeństwo energetyczne i żywnościowe oraz zdrowie społeczeństw. Zakłada się też, że sektor publiczny ma stymulować sektor prywatny i usuwać przeszkody uniemożliwiające wprowadzanie nowatorskich pomysłów na rynek. Te przeszkody, to nie tylko brak funduszy, ale również zbyt duża liczba krajowych systemów badawczych, niedostateczne korzystanie z zamówień publicznych i zbyt wolne ustanawianie wspólnych norm.

W ramach projektu Komisja Europejska proponuje następujące działania:

- wspieranie przedsiębiorstw innowacyjnych dzięki łatwiejszemu dostępowi do rynków oraz instrumentów finansowania, a również do zdywersyfikowanych źródeł (poprzez ustanowienie europejskiego funduszu typu venture capital), utworzenie jednolitego patentu UE czy poprawę dostępności MŚP do praw własności intelektualnej i likwidację niekorzystnych warunków podatkowych;
- utworzenie Europejskich Partnerstw Innowacyjnych między podmiotami działającymi na poziomie UE i państw członkowskich i zaangażowanymi w cały cykl badań i innowacji;

---

³⁷⁸*Innovation Union, A Europe 2020 Initiative*, <http://ec.europa.eu/>.

- rozwój wiedzy i kompetencji poprzez modernizację systemu kształcenia i szkoleń, w szczególności na rzecz doskonalenia poziomu nauczania, rozwijania uniwersyteckich programów interdyscyplinarnych oraz kompetencji cyfrowych oraz współpracy zewnętrznej poprzez współpracę naukową, przyjęcie międzynarodowych strategii badawczych oraz tworzenie atrakcyjnych warunków dla działania dla uniwersytetów i w efekcie ukończenie budowy Europejskiej Przestrzeni Badawczej do 2014r., tworzącą ramy dla mobilności oraz współpracy badawczej;
- wzmocnienie roli instrumentów unijnych wspierających innowacje (np. funduszy strukturalnych, funduszy rozwoju obszarów wiejskich, badawczo – rozwojowych programów ramowych itp.)³⁷⁹.

2.2. Inicjatywa „Horyzont 2020” na lata 2014-2020 nowym programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji

Jednym z filarów koncepcji Unii innowacji będzie program ramowy „Horyzont 2020” na lata 2014-2020³⁸⁰, który ma po raz pierwszy w ramach jednego dokumentu skupić wszystkie unijne środki na finansowanie badań naukowych i innowacji, łącząc trzy programy: 7PR, CIP i Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT). Fundusze programu „Horyzont 2020” zostaną przeznaczone na trzy główne cele. „Po pierwsze, ma wspierać czołową pozycję UE w nauce dzięki budżetowi w wysokości 24,6 mld EUR (obejmującemu 77. proc. zwiększenie środków na rzecz Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych, która osiąga doskonałe wyniki). Po drugie, zakłada zapewnienie europejskim przedsiębiorcom wiodącej pozycji w zakresie innowacji przemysłowych, na co przeznaczono 17,9 mld EUR. Obejmuje to znaczącą inwestycję w wysokości 13,7 mld EUR w najważniejsze technologie, a także lepszy dostęp do kapitału oraz wsparcie dla MŚP. Po trzecie, 31,7 mld EUR przeznaczono na ważne kwestie dotyczące wszystkich Europejczyków, które podzielono na sześć głównych zagadnień: zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan; bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo, badania morskie oraz gospodarka ekologiczna; bezpieczna, ekologiczna i efektywna energia; inteligentny, ekologiczny i zintegrowany transport; działania w dziedzinie klimatu, efektywna gospodarka zasobami i surowcami; integracyjne,

³⁷⁹Innovation Union, key initiatives: <http://ec.europa.eu/>; *Europe 2020, Flagship initiative*, <http://ec.europa.eu/>, 2010.

³⁸⁰*Horyzont 2020 - program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji*, KOM, <http://eur-lex.europa.eu/>, 2011.

innowacyjne i bezpieczne społeczeństwa”³⁸¹. Kwestiami priorytetowymi stały się: doskonała baza naukowa, co oznacza wsparcie naukowców poprzez stworzenie min. właściwej infrastruktury naukowej, wiodąca pozycja w przemyśle zapewniona poprzez inwestycje innowacyjne w sektorze MSP i wyzwania społeczne poprzez ukierunkowanie programu na problemy społeczne³⁸². Założenia nowego programu są spójne ze Strategią Europa2020, gdyż przyczyniają się do realizacji przewodniej inicjatywy, jaką jest Unia innowacji. Natomiast proponowany szereg zmian ukierunkowuje program na jeszcze większe umacnianie roli innowacji i badań technologicznych oraz ściśle powiązanie nauki z gospodarką (dzięki jednoczesnemu włączeniu naukowców i przedsiębiorców w działalność innowacyjną).

2.3. Polityka spójności w służbie innowacji

Unijna polityka proinnowacyjna zajmuje kluczowe miejsce i jest nierozdzielnie związana z polityką spójności wdrażaną za pomocą funduszy strukturalnych. Do momentu sformułowania w 2000 r. tzw. Strategii Lizbońskiej pomoc regionalna koncentrowała się na bieżącej redukcji różnic gospodarczych i społecznych między najbiedniejszymi i najbogatszymi regionami Unii³⁸³. W wyniku globalizacji różnica w rozwoju pomiędzy regionami bogatymi a peryferyjnymi wzrosła, a polityka regionalna Unii Europejskiej tylko częściowo złagodziła powstałe w ten sposób różnice regionalne³⁸⁴. Obecnie polityka spójności już dziś wspiera innowacyjność europejskiej gospodarki, a po 2014 r. preferencje mogą zyskać szczególnie te inwestycje, które są związane z podnoszeniem poziomu innowacyjności i konkurencyjności regionów. Obszar polityki innowacyjnej powinien harmonijnie współdziałać z polityką regionalną. „Inteligentna spójność” („*smart cohesion*”)³⁸⁵ nie przeciwstawia się nowoczesnym technologiom. Rozwiązaniem może stać się tzw. inteligentna specjalizacja, która zakłada że niekoniecznie każdy region musi mierzyć w prowadzenie badań naukowych na europejskim czy światowym poziomie – czasem wystarczy, że będzie rozwijał przemysł zdolny do skutecznego wdrażania do praktyki gospodarczej pomysłów opracowanych w laboratoriach znajdujących się w innym regionie. Zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej to jeden z celów nadrzędnych projektu Unia Innowacji, w

---

³⁸¹*The EU Framework Programme for Research and Innovation*, <http://ec.europa.eu/>; "Horyzont 2020" czyli 80 miliardów na badania, <http://ec.europa.eu/>.

³⁸²*Horyzont 2020 ...*, <http://eur-lex.europa.eu/>.

³⁸³ J. Witkowska, Z. Wysokińska, *Integracja europejska. Rozwój rynków*, PWN, Warszawa – Łódź 2002, s. 241.

³⁸⁴ Więcej na temat wyzwań dla polityki regionalnej Unii Europejskiej w dobie globalizacji - K. Czubocho, *Finansowanie polityki regionalnej Unii Europejskiej a wyzwania XXI wieku*, e-finanse, finansowy kwartalnik internetowy.

³⁸⁵ P. Zerka, *Toward a smart cohesion policy*, 2011, w <http://demosservices.home.pl/>.

którym podkreślono, iż finansowanie bieżące i przyszłe z funduszy strukturalnych musi uwzględnić obszar innowacyjności. Fundusze strukturalne powinny być wykorzystane w szczególności na rzecz finansowania krajowych systemów innowacji, na strategię inteligentnej specjalizacji, projekty transgraniczne oraz uwzględniające innowacje społeczne.

Zakończenie

Nowa perspektywa finansowa zakłada kompleksową zmianę przedstawienia innowacji w Unii. Niewątpliwie środki w zaproponowanym w 2011r. budżecie powinny umożliwić finansowanie celów strategii „Europa 2020”, zgodnie z którą wzrost gospodarczy ma być min. inteligentny (*smart*), tzn. oparty na wiedzy i na innowacjach, a co za tym idzie Komisja zamierza poprawić warunki dla prowadzenia działalności B+R poprzez zwiększenie poziomu europejskich inwestycji do 3% PKB i do 2025 r. utworzyć 3,7 mln miejsc pracy oraz podwyższyć roczny PKB nawet o 795 mld EUR. W tym celu przewiduje się przyznanie 80 mld EUR na lata 2014–2020³⁸⁶ w dziedzinie badań i innowacyjności, które będą także uzupełnione przez fundusze strukturalne. Taką całościową reformę implikują nie tylko wykluczające się problemy „nowych” i „starych” państw członkowskich, ale i wspólne słabości: niechęć do ryzyka, niedoinwestowanie strefy B+R, brak koordynacji między polityką innowacyjną a innymi politykami, niewystarczające fundusze na innowacje i brak profesjonalnego przygotowania kadry firm, zwłaszcza w dziedzinach informatyki czy nowoczesnych technologii. Planowane działania Unii, czyli objęcie wsparciem wybitnych naukowców, słabszych regionów poprzez tworzenie partnerstwa i współpracy, ale i ułatwienie małym i średnim przedsiębiorstwom pozyskiwanie kredytów na badania i rozwój nowych technologii, są odpowiedzią na te trudności i należy podkreślić, że środki przeznaczone na B+R są zdecydowanie większe w porównaniu do lat poprzednich, a więc doszło do zasadniczego zwrotu w polityce finansowania tego obszaru, co oznacza, iż jest w pełni uznawany jako priorytetowa dziedzina działalności Wspólnoty. Głównymi przyczynami działań ukierunkowanych na wsparcie dla innowacyjności Unii Europejskiej są: potrzeba wspólnej polityki, lepsza koordynacja działań, wykorzystywanie zastosowań badań na rzecz innych obszarów polityki oraz promowanie roli nauki w nowoczesnych społeczeństwach. Nie bez znaczenia jest wzmocnienie regionalnego wymiaru polityki innowacyjnej poprzez szersze zaangażowanie regionów w jej tworzenie, co zapowiada się w Strategii Europa 2020. Regułą ma stać się współpraca regionów bardziej innowacyjnych (wymiany naukowców, partnerstwa

---

³⁸⁶A Budget for Europe 2020-Part II: Policy fiches, European Commission, 29.06.2011, <http://ec.europa.eu/>.

nauki z przemysłem) z tymi, które w tym obszarze mają jeszcze sporo do nadrobienia, tak aby tworzenie gospodarki opartej na wiedzy odbywało się w Unii w sposób bardziej zrównoważony, a regiony mogły osiągnąć efekt synergii. W tej sytuacji kluczowe będzie stworzenie właściwych warunków, w tym finansowych do współpracy przez Unię, a ze strony wszystkich 27 członków wspólnej chęci włączenia się w te działania.

Bibliografia

Publikacje zwarte:

1. Czubocho K. *Finansowanie polityki regionalnej Unii Europejskiej a wyzwania XXI wieku*, e-finanse, finansowy kwartalnik internetowy.
2. Janasz W., Kozioł – Nadolna K. *Innowacje w organizacji*, PWE, Warszawa 2011.
3. Janasz W. *Innowacje w zrównoważonym rozwoju organizacji*, Difin, Warszawa 2011.
4. Kozioł K. *Ewolucja polityki innowacyjnej w Unii Europejskiej*, [w:] *Innowacje w strategii rozwoju organizacji w Unii Europejskiej*, red. naukowa W. Janasz, Warszawa 2009.
5. Stawasz E. *Innowacje a mała firma*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999.
6. Witkowska J., Wysokińska Z. *Integracja europejska. Rozwój rynków*, PWN, Warszawa – Łódź, 2002.
7. Wysokińska Z., Witkowska J. *Integracja europejska. Dostosowania w Polsce w dziedzinie polityk*, PWE, Warszawa 2004.

Publikacje internetowe:

1. *A Budget for Europe 2020-Part II: Policy fiches*, European Commission, 29.06.2011 <http://ec.europa.eu>.
2. *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010), <http://ec.europa.eu/>.
3. *Europe 2020, Flagship initiative*, <http://ec.europa.eu/>.
4. *Horyzont 2020 - program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji*, KOM, <http://eur-lex.europa.eu/>
5. *Innovation Union Scoreboard 2013*, European Commission, 2013, <http://ec.europa.eu/>.
6. *Innovation Union, A Europe 2020 Initiative*, <http://ec.europa.eu/>.
7. *More research for Europe. Towards 3% of GDP*, COM, 2002, <http://ec.europa.eu/>.
8. *Regions delivering innovation through cohesion policy*, 2007, <http://ec.europa.eu/>.
9. *Seventh Framework Programme (FP7)*, <http://cordis.europa.eu/>.
10. *The First Action Plan for Innovation in Europe*, COM, 1996, <http://aei.pitt.edu/>.

11. *The EU Framework Programme for Research and Innovation*, <http://ec.europa.eu/>.
12. *The New EU Financial Framework for the period 2007 – 2013*, <http://ec.europa.eu/>.
13. Zerka P., *Toward a smart cohesion policy, 201*, <http://demosservices.home.pl/>.

Streszczenie

Treścią artykułu jest przedstawienie genezy i ewolucji polityki innowacyjnej Unii Europejskiej. Omówiono kwestie rozwoju tego obszaru unijnego, Strategię Lizbońską, politykę Unii po 2005 r. oraz planowane wsparcie wiedzy i innowacyjności w świetle nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020. Analiza początków i rozwoju aktywności Unii w tej tematyce umożliwia zrozumienie jej obecnego kształtu, podejmowanych wysiłków na rzecz wzmocnienia jej roli. Zdaniem autorki zaszyły spore zmiany w zakresie udostępnianych środków finansowych w ramach unijnego budżetu, jak i proponowanych instrumentów wsparcia. Przeznaczenie znacznie większych funduszy w obecnym budżecie 2014 – 2020 w porównaniu do alokacji z poprzedniego okresu w celu finansowania działalności naukowo – badawczej i innowacji oznacza, iż rozwijanie obszaru innowacyjności jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej, a jej znaczenie będzie wzrastać w najbliższych latach.

DEVELOPMENT OF INNOVATION SUPPORT POLICY OF EU IN THE CONTEXT OF NEW PERSPECTIVE 2014-2020

Summary

The content of the article is an origin and development of the innovative policy in the European Union. Development issues of this EU area, a Lisbon strategy, European Union politics after 2005 and planned support for knowledge and innovation within new financial framework 2014 – 2020 were presented. Analysis of beginnings and activity development in this field enables to understand its current shape and efforts made to strengthen the role of this area. According to the author of the article considerable changes have happened within current frames of EU budget 2014 – 2020 concerning available funds, as well as offered support instruments. Allocating much larger funds in the budget 2014 – 2020, in comparison with allocation from previous period, in order to finance R+D activity and innovation means that developing innovation area is one of the most priorities in the EU and its meaning will be growing in the nearest years.

Tomasz Gutta